

دفاعهائی شد که چطور کمیسیون تشکیل نشده و حالا هم میفرمایند مذاکرات کابینه مانعی خواستیم یک مخالف و موافق در مجلس پیدا شود و یکسوال و جوابی بکنیم مسلم است که رسیدگی بحساب چند ساله خزانه داری که اغلب مطلقاً ترتیبی نداشته خیلی کار سهلی نیست یک کار خیلی مشکلی است ولی با آن اختیاراتی که با آقایان داده شده بود که بتوانند یکمده خارج داخل این کمیسیون می توانستند اقدامات خود را تعقیب بکنند و لوازمات خودشان را بخواهند مذاکراتیکه شده است از همین نقطه نظر بوده است حالا اگر آقایان صلاح میدانند آن کمیسیون تشکیل شود و آن چیزهایی که حضرت والا فرمودند همان کمیسیون راپورت بدهد یعنی راپورتی را که مکلف است بدهد چه از اسناد مقفول شده و چه از حساب صحیح و چه از حسابهای غیر صحیح تمام اینها از طرف کمیسیون بمجلس راپورت داده شود تا مجلس بطور رسمیت این راپورت را از کمیسیون بشنود

رئیس - ممکن است این کار را بکنند و اینکه بنده عرض میکنم مذاکرات کابینه بطور تحکم نیست از خودتان سؤال میکنم مذاکرات کابینه یا نه اگر رای میدهند کافی میشود و اگر رای ندهید باز مذاکره خواهد شد

حاج معین التجار - بله بنده عرض میکنم آن حرارتها با آن لزومیکه برای حساب خزانه داری تصور میشد فقط به نسخ قانون ۲۳ جوزا اطفاء آن حرارتها شد بنده عرض میکنم این کمیسیون میبایستی تشکیل شود و اگر هم نمیتوانستند بحساب خزانه داری رسیدگی کنند اقلاً راپورت میدادند تا مجلس و ملت و دولت یک تجربه حاصل کرده باشند که این خزانه داریهای خارجه که اینمدت متصدی کار بوده اند و اهل حساب بوده اند نتوانستند بحساب خودشانرا بدهند این هم خودش یک مسئله است گذشته از اینها برنارد خودش یک حسابی داده است ممکن بود باین حساب رسیدگی کنند به بینند صورت جزو آن چه چیز است آیا آنصورتیکه داده است یک صورت جزئی هم دارد یا ندارد یا اهل الحساب اسنادی در مقابل آنصورتها دارد یا ندارد و فرضاً اگر نمیتوانند بحساب سه ساله برنارد برسند عجلالتاحساب ۶ ماهه نس را برسند اقلابه بینند این خزانه داری در این ششماهه چه کرده است و اگر حساب این ششماهه را هم نمیدادند لااقل بعد از این دولت تکلیف خودشانرا بدانند که بعد از این خزانه دار یا مأمورین خارجه معین نکنند و بدانند چه تکلیفی خواهد داشت

رئیس - پس مطلب اینجاست ختم میشود که آن کمیسیون منعقد بشود و یک اقدام رسمی بکنند و نتیجه هر چه شد رسماً بمجلس راپورت بدهند .
(گفتند صحیح است)

ناصر الاسلام - خاطر آقایان نمایندگان مسبق است که در چندین جلسه قبل بنده یک عرضی راجع بیروگرام هیئت وزرا کردم و یک قسمت از آن راجع بنظریات خودم بود که در آن موقع عرض کردم و یک قسمت دیگرش متوجه نمایندگان و تقاضائیت است که باید از هیئت رئیسه در تا کید بهیئت دولت بشود زیرا آمدتیت مجلس شورای ملی یک منظره تماشایی گریرا بخودش گرفته است هر اتفاقی که میافتد معلوم نیست راجع بکیست در صورتیکه ما بشخص رئیس الوزراه

خیلی امیدوار بودم و با آن اعتماد و اطمنانیکه از طرف مجلس در باره ایشان اظهار شده بود خیلی زودتر میبایستی خودشانرا بمجلس پیشنهاد نماید که مجلس شورای ملی اطلاع داشته باشد یعنی بایستی روش سیاست داخلی و خارجهی خودشانرا بمجلس پیشنهاد کنند و مجلس هم اظهار موافقت خودشانرا با هیئت دولت بنماید تا هیئت دولت هم بایک قلب قوی بمجلس همدست شده کارها بروفق مرام باشد ولی متأسفانه متجاوز اردو ماه است که بنده که یکی از نمایندگان هستم نمیدانم مشی دولت چیست و چه پلتیکی راجع بسیاست خارجهی اتخاذ کرده است همینقدر میتوانم عرض کنم آنچه مربوط بسیاست داخلی است اوضاع ژاندارمری و نظمی است که بهترین شاهد است و همه مسبویم که مکرر نمایندگان در این مجلس بسا یک حسرات و قدرشناسی از ژاندارمری اظهار حق شناسی میکردند و هر هیئت دولتی بیروگرام خودشانرا بمجلس تقدیم میکرد از طرف نمایندگان باتفاق در تأمین آتیه و توسعه ژاندارمری تأکید و توصیه میشد و متأسفانه حالا بمشوریم ژاندارمری با سوء حال گرفتار است و حقوق چندین ماهه اش نرسیده است ترتیب ژاندارمری را که خود بنده نمیدانم بحتمل وقتی خود آقایان نمایندگان هم داخل در کار بشوند هیچ نتوانند مطلع بشوند که آتیه ژاندارمری با آنها فداکاریها و پولها تیکه مصرف شده است چه خواهد شد آیا ما نباید بدانیم سیاست دولت راجع بامور داخلی و خارجهی چیست اگر آقایان عرض بنده را بپذیرند از آقای رئیس تقاضا میکنم که بهیئت دولت تأکید شود و زودتر بیروگرام خودشانرا بمجلس پیشنهاد کنند تا بنده هم که یکی از نمایندگانم با هیئت دولت کمال موافقت را بنمایم و الا بنده هم مادامیکه مشی دولت راندانم خودم را بکنفر نماینده بی اطلاع از امور داخلی و خارجهی میدانم .

رئیس - این مسئله را جدیداً فرمودید و گمان میکنم اغلب آقایان مطلع نبودند اگر صلاح میدانید بماند بجلسه دیگر که مذاکره شود و هر طور قرار شد همانطور بهیئت دولت ابلاغ شود .
(جمعی تصدیق کردند)
(مجلس مقارن غروب ختم شد)

جلسه ۷۴

صورت مشروح پنجشنبه یازدهم شهر ذیحجه الحرام ۱۳۳۳

مجلس یکساعت قبل از غروب در تحت ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل و صورت مجلس روز پنجشنبه چهارم قرائت شد .
غائبین با اجازه - حاج سید اسدالله قزوینی - آقای میرزاهاشم آشتیانی .
غائبین بدون اجازه - نجفقلی میرزا - محمد هاشم میرزا .
مریض - آقا شیخ رضا دهخوارقانی .

رئیس - در صورت مجلس ملاحظاتی هست یا نیست ؟ (اظهاری نشد) .
چون ملاحظاتی نیست تصویب شد امروز در دستور غیر از انتخاب اعضاء کمیسیون تطبیق حوالجات مطلبی دیگر نیست .
سردار معظم - اگر مجلس تصویب کند خوب

است بعد از اعضاء کمیسیون تطبیق حوالجات لایحه قانونی تشکیلات وزارت جنگ که بمجلس آمد و نمایندگان هم مطالعه کرده اند جز دستور گذاشته شده و شور اول آن بشود .

رئیس - عجله باید بفرمائید این انتخاب در مجلس خواهد شد یا در خارج مجلس .

خان باباخان - سابقه اینمطلب این بوده است که تا بحال کمیسیونها در خارج انتخاب میشده اند نظامنامه داخلی هم که در این موضوع ساکت است و تصریحی ندارد که حتماً در خود مجلس انتخاب بشود یا در خارج بنده خواستم تقاضا کنم که چون این کمیسیون اهمیت دارد در خود مجلس انتخاب شود .

رئیس - پس رای میگیریم آقایانیکه موافقت در خود مجلس انتخاب شود قیام نمایند .
(عده کثیری قیام نمودند)

رئیس - اکثریت است - انتخاب بموجب ماده (۹۳) نظامنامه داخلی خواهد بود یعنی باید آقایان حرکت بفرمایند .

(ماده مزبور بمضمون ذیل قرائت شد)
ماده ۹۳ - اشخاصی که در مجلس عمومی یا در شعبات یا در کمیسیونها میشود باید رای مخفی باشد در موقع انتخابات در مجلس عمومی یکطرف در محل نطق و دیگری در روی میز مشان گذارده می شود هر نماینده ورقه رای خود را در پاکت سر باز گذاشته در ظرف اول و مهره تفتیشیه را در ظرف ثانی می گذارد و برای استخراج آراء سه نفر بقرعه معین میشوند .

مؤید الاسلام - انتخاب بطور جمعی است یا فردی ؟
رئیس - جمعی است - اسامی پیشنهادی وزارتتالیه هم طبع و توزیع شده است باز هم اگر لازم است قرائت شود .
(بترتیب ذیل قرائت شد)

آقای میرزا محمد علیخان مستوفی گرگانی -
آقای حسنعلیخان نصرالملک - آقای میرزا رضاخان نائینی مدعی العموم سابق دیوان تمیز - آقای میرزا رضا مستوفی - آقای میرزا محمودخان عینالملک -
آقای عزالملک کردستانی - آقای میرزا حبیب الله خان علی آبادی - آقای میرزا حسنخان اقتدارالدوله
آقای میرزا داودخان علی آبادی - آقای علیرضا خان بهاء الملک - آقای مصدق السلطنه - آقای میرزا عزیزخان عضدالممالک - آقای میرزا عبداللهخان گرگانی - آقای میرزا ابوالقاسم خان احصام الملک
آقای میرزا حسنخان مجیرالملک .

مندرس - اسم آقای میرزا رضای مستوفی را نخوانند .

رئیس - خوانند - آقای مصدق السلطنه و آقای میرزا رضای مستوفی بموجب مراسله که بعد از وزارتتالیه رسیده بود ضمیمه شدند قرائت هم شد .

(در این موقع شروع باخذ آراء شده آقایان)
(میرزا محمد علیخان نماینده همدان و حاج معین -)
(التجار و آصف الملک بحکم قرعه برای استخراج)
(آراء معین شدند و ترتیبی که ذیلا مندرج است نتیجه)
(حاصل گردید) .

عده رای دهندگان ۶۹ - مهر تقشبه ۶۹ همد
 آقای عزالمملک ۶۴ رای - آقای میرزا رضای
 مستوفی ۴۰ رای - آقای مصدق السلطنه ۳۶ رای
 آقای نصرالمملک ۳۶ رای - آقای اقتدارالدوله ۳۵
 رای - آقای میرزا محمدعلیخان مستوفی ۳۵ رای -
 آقای میرزا رضاخان نائینی ۳۲ رای - آقای عینالمملک
 ۲۹ رای - آقای میرزا داودخان ۵۲ رای - آقای
 مجیر المملک ۲ رای - اعتصام المملک یکرای - آقای
 میرزا زین العابدین خان یک رای آقای عضدالممالک
 یکرای و رقه سفیدملات امتناع یکمدهد

رئیس - آقایانی که رای داده اند ۶۹ نفرند
 اکثریتی که لازم است ۳۵ رای است آقای عزالمملک
 با اکثریت ۶۳ رای و آقای میرزا رضای مستوفی با اکثریت
 ۴۰ رای ...

(گفته شد آقای میرزا رضا ۴۱ رای دارند)
رئیس - صورت از اینک در هیئت رئیسه
 نشخص میشود همان قرائت میشود آقای نصرالمملک
 و آقای مصدق السلطنه هر کدام ۳۶ رای دارند بعد
 مهیاید آقای میرزا علیخان مستوفی و آقای اقتدارالدوله
 هر کدام دارای ۳۵ رای هستند باید قرعه کشیده
 شود (در اینوقت آقایان مستوفی جین آرا استقرار نمودند
 و آقای اقتدارالدوله بحکم قرعه معین شده)

رئیس - پس پنج نفر آقایان منتخبین از این
 قرار خواهند بود آقای عزالمملک - آقای میرزا رضای
 مستوفی - آقای نصرالمملک - آقای مصدق السلطنه و
 آقای اقتدارالدوله - آقای سردار معظم راجع بدستور
 تقاضائی کردند باینرأی بگیریم

سردار معظم - چون بعضی از آقایان فرمودند
 که مدتی قبل آن لایحه را مطالعه کرده اند و فعلا
 در نظرشان نیست این است که بنده هم در این پیشنهاد خودم
 اصراری ندارم و پس میگیرم

رئیس - آقای مخبر کبسون نظام قانون سرباز
 گیری برای جلسه آتی حاضر میشود ؟

سردار سعید مخبر - برای روز یکشنبه حاضر
 میشود چون برای اینکه آقایان از روی صحت و
 با اطلاع از جزئیات نتیجه رای بدهند یک شرطی
 از وزارت جنگ خواسته بودیم و بنا بود امروز آن
 را بفرستند و حاضر نشده بود برای روز شنبه حاضر
 شده و خودشان آنصورت را میآورند چون بنده
 میخواهم قبلا آنصورت را بیآورند و طبع و توزیع
 شود این است که عرض می کنم برای روز شنبه حاضر
 خواهد شد

رئیس - پس برای روز شنبه حاضر خواهد شد و
 برای روز یکشنبه جزدستور باشد ؟

سردار سعید - بلی حاضر میشود .
رئیس - پس جلسه آتی روز یکشنبه ۳ ساعت
 بغروب مانده و دستور هم شور دوم در قانون سرباز-
 گیری خواهد بود .

شیخ المملک - البته آقایان نمایندگان اصلاح
 نظامنامه داخلی را لازم دانسته اند که در پنج شش
 ماه قبل یک کمیسیونی برای اینکار تشکیل دادند و
 تاکنون هیچ انری از آن کمیسیون بظهور نرسیده
 و همچنین راجع بوجکبیل هم که باین کمیسیون رجوع
 فرمودند نمایانم چه اقدامی کرده اند گمان میکنم هم
 وکیل لازم ندارد و باید حق انتخاب از آنها ساقط
 باشد و الا چرا در این باب توجهی نمیفرمایند .

رئیس - آقای سردار معظم مخبر آن کمیسیون
 تشریف ندادند بایشان تا کید میکنم که اگر محظوری
 دارند در مجلس عرض کنند و اگر محظوری ندارند
 تا کید نمایند که کمیسیون زودتر کار خودش را انجام
 بدهد - آقای سلیمان میرزا در این موضوع فرمایشی
 دارید ؟

سلیمان میرزا - در این موضوع خبر عرض
 دیگری ندارم .
رئیس - بفرمایید .

سلیمان میرزا - البته فراموش فرموده اند
 کدر جلسات قبل آقای حاج سید رضای فیروز آبادی
 و بعضی آقایان دیگر راجع برسیدگی بحساب مسیو
 برنارد و بمباره آخری خزانه داری بعضی صحبتها
 فرمودند و بالاخره نتیجه این شد عوض اعضائیکه
 استعفا کرده اند عضو های جدیدی برای کمیسیون
 معین شوند و با یک جدیدی باین حساب رسیدگی
 کنند از آن تاریخ ببعد هنوز اعضا جدیدی برای
 این کمیسیون معین نشده است بنده تقاضا میکنم اگر
 ممکن باشد آنرا هم جزء دستوز معین بفرمایند که
 زودتر آن اعضا معین شود باین حساب رسیدگی
 کنند .

رئیس - بسیار خوب جزدستور یکشنبه خواهد
 بود بضمیمه انتخاب چند نفریکه عرض میشود یک نفر
 بجای آقای سردار معظم بصورت کمیسیون نظام
 یک نفر بجای آقا میرزا محمد نجات در کمیسیون
 معارف - یک نفر بجای آقای معذل الدوله بصورت
 کمیسیون پست و تلگراف - و دو نفر بجای آقای
 آقا شیخ بچی و مرآت السلطان بصورت کمیسیون داخله
حاج شیخ اسدالله - بنده چندینست در
 باب امر نان یک سئوالی از وزارت داخله کرده ام
 بعد از آنکه مدتی طول کشید و کسی برای جواب
 حاضر نشد در مجلس یادآوری کردم و قرار شد شرحی
 از هیئت رئیسه نوشته شود بوزارت داخله تا کید شود
 معهدا باز می بینم امران روز بروز بدتر و سخت تر
 میشود و مردم در فشارند و البته آنکه بجائی نرسد
 فریاد است بنده خیلی تعجب میکنم که یک یک امر
 خیلی سهل و هادی را که این اندازه مردم در فشارند
 هیچ معل توجه قرار نمی دهند - و حال آنکه اگر
 بخوانند در این کار اقدامی بفرمایند گمان میکنم خیلی سهل
 حکومت طهران ابدأ توجه نمیکند که در مجلس
 شورای ملی چه مذاکره می شود در صورتیکه از
 طرف هیئت رئیسه ابلاغ شده است چرا برای جواب
 حاضر نمیشوند بنده باز عرض میکنم که اگر این مطلب
 یکی دو ماه بهمین قسم بگذرد و هیئت دولت اقدامی
 نکنند بکوفتی ملتفت میشوم که اصلاح اینکار خیلی
 سخت میشود و باین ضررهای فوق العاده هم باصلاح
 امرنان موفق نمیشوند و باید مردم بیچاره از صبح تا
 شام بروند بکفران یا دوقران تحصیل کنند و مدتی
 هم دردکان نانوائی برای تهیه نان معطل شوند مثل
 اینکه امروز هم همین طور گرفتارند بنده باز استعفا
 میکنم برای پیش بینی این مطلب و برای آسایش
 اهالی شرحی مجدداً از طرف هیئت رئیسه بوزارت
 داخله نوشته شود و اهمیت این مطلب را خاطر نشان
 کنند و تا کید نمایند که وزیر داخله یا معاونش برای
 جواب حاضر شوند که به بنیتم برای آتی چه پیش بینی
 کرده اند چون بنده هر چه تصور میکنم می بینم این

مسئله بدفع الوقت میگردد و بیچاره مردم از صبح تا
 شام باید معطل نان بشوند آنوقت هم یک تانی بآنها
 بدهند که نشود خورد این وضع مملکت است
سلیمان میرزا - البته سؤالی که آقای حاج
 شیخ اسدالله از وزارت داخله فرموده اند باید وزیر
 داخله یا معاونش برای جواب حاضر شوند اما در مسئله
 نان که صحبت میفرمایند همین طور هم هست بنده تصدیق
 دارم که مردم سخت میگردد ولیکن باین سهل و
 سادگی نیست که حکومت طهران غفلت یا قصور کرده
 باشد بنده کاملاً اطلاع دارم که حکومت طهران یعنی
 شخص دبیر المملک با وجود کسانی که دارند از صبح
 تاغروب در اینکار و ندگی و اقدام میکنند لیکن
 مسئله از چند جا عیب دارد که باید در صدد اصلاح
 آنها بر آمد و البته باید جد کنند و اصلاح کنند تصحیر
 بر حکومت طهران نیست یکی این است که امسال گندم
 در اطراف طهران خیلی کم است و آفت بآنها رسیده
 است و دیگر اینکه امسال خزانه داری نتوانسته
 است کاملاً اجناس اطراف را که مالیات میدهند آورد
 انبار کند حالاهم مثل سایر موارد که در سالهای پیش
 اتفاق می افتاد و مجلس با هیئت دولت مساعدت میکرد
 و میتوانستند جبران این امر را بکنند باید مجلس و
 دولت در مسئله نان اتفاق کنند چون وقت هم از برای
 حمل و نقل چیزی باقی نمانده بجهت اینکه بعد از
 آنکه هوا سرد شد و برف آمد دولت از رساندن
 گندم عاجز خواهد شد پس بهترین است علاوه بر
 اینکه آقای حاج شیخ اسدالله سؤال میفرمایند یک فکر
 هم بطور کلی در جلسات خارج و در فرا کسیونها
 برای انجام اینکار بکنند که حقیقاً از برای دولت یک
 کمکی باشد تا اینکه مردم در آسایش باشند اینک
 تنها بیک سؤال کفایت کنیم و تصور کنیم وظیفه و کالت
 را انجام داده و از وزیر داخله سؤالی کرده ام در مورد
 هم همین اتفاقات افتاد و از طرف مجلس هم قسم مساعدت شد
 حلاهم خوبست و وزراء را بخوانند و یک فکری بکنند که
 علاوه بر ادای وظیفه و کالتی یک کاری کرده باشند که
 اسباب آسایش و راحت یکمشت مردم طهران فراهم
 شده باشد .

رئیس - دیگر کسی اجازه نخواست است .
 (مجلس مقارن غروب ختم شد) .
جلسه ۷۵
صورت مجلس روز یکشنبه چهارم دهم
شهر ذیحجه ۱۳۲۳
 مجلس یکساعت و نیم قبل از غروب در تحت
 ریاست آقای مؤتمن المملک تشکیل و صورت مجلس
 روز پنجشنبه یازدهم قرائت شد
 غائبین با اجازه - آقایان عدالمملک - شریتمدار
 صدر المملک - حاج سید اسدالله قزوینی - میرزا قاسمخان
 قائمین بدون اجازه - آقایان محمدشاه میرزا
 نجفقلی میرزا - مریش - آقایان مبصر المملک - آقا شیخ
 رضا دهخوارقانی
رئیس - با صورت مجلس مخالفی هست یا نیست؟
 (اظهاری نشد)
رئیس - مخالفی نیست صورت مجلس تصویب
 شد - دستور امروز شور دوم قانون قشون گیری
 است و بعد انتخاب چند نفر بجای آقایانیکه در
 کمیسیونها مستعفی شده اند اول باید رای بگیریم که
 داخل در شور دوم قانون قشون گیری بشویم یا نه
 آقایانیکه تصویب میفرمایند داخل در شور دوم بشویم
 قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد ماده اول قرائت میشود
 (بضمون ذیل قرائت شد)
 ماده اول - اساس قشون گیری دولت ایران
 بطرز بنیچه (خدمت اجباری خصوصی) است
رئیس - در ماده اول مخالفی هست یا نیست؟

نمایندگان در این باب از دولت سوال شده و هیچکس
 نمیاید در اینجا بگوید در اینجا چه اقدامی کرده اند
 و چه نقشه کشیده اند و چه مساعدتی از مجلس میخواهند
 عرض بنده در این است که حکومت طهران با اینکه
 حس میکنند این اشکالات در پیش است ابدأ بتوسط
 وزارت داخله نقشه خیال خودش را بمجلس اظهار نمیکند
 و وزارت داخله هم بهیچوجه برای جواب حاضر نمیشود
 بنده هم که یکی از نمایندگان هستم نمایانم مجلس -
 شورای ملی چه مساعدتی باید با هیئت دولت بکند ؟
 مجلس که داخل در جریان امور نیست از طرف دولت
 هم که برای مذاکره حاضر نشده اند همین قدر ما
 می بینیم مردم در فشارند بنده میخواستم بدولت تا کید
 شود و دولت را از عاقبت رنجیمی که اینکار دارد مطلع
 کنند که اگر جلو گیری نشود هم اسباب زحمت مردم
 وهم اسباب زحمت خود آنها خواهد شد .

حاج مومنین انجبار - بنده هم باشاهزاده سلیمان -
 میرزا موافقم که حکومت طهران جدیت خودش را
 باعلی درجه دارد بنده دیروز در هیئت وزراء بودم
 حکومت طهران خدمت آقای رئیس الوزراء آمده
 بود و با خیلی اصرار و التیاج اظهار میکرد که اگر
 یک توجهی در این باب نشود عمل نان طهران دچار
 اشکالات خواهد شد ولی آنچه بنده از گوشه و کنار
 حس کرده ام یک التیاج و یک نظریاتی در اینمطلب
 دیده میشود که جنس بطهران نباید مردم دچار صدمه
 و اشکال شوند اگر یک کمیسیونی بشود باید این نکته
 را ملتفت باشند که اینکشت و بکنظریاتی در این
 مطلب هست و باید آنرا چاره کنند والا تا بحال از
 اطراف یعنی از عراق و قزوین وغیره باید جنس بطهران
 وارد شده باشد .

رئیس - دیگر کسی اجازه نخواست است .
 (مجلس مقارن غروب ختم شد) .

حاج امام جمعه - اسامی سرباز گیری سابق
 خیلی مختلف بوده است و هر جا یک ترتیب علیحده
 داشته است و در بعضی جاها خیلی بترتیب بوده حالا
 هم اگر بخوایم بدون تعیبه همان اسامی را تعقیب کنیم
 باز مثل سابق اسباب زحمت خواهد شد مثلاً بعضی
 جاها کمتر میداده اند اگر وزارت جنگ بخواند همان
 ترتیب را بدون تصحیف تعقیب کند اسباب زحمت بزرگی
 خواهد شد چون در این قانون هیچ اختیاری در تعمدیل
 بنیچه بوزارت جنگ داده نشده آقای مخبر و سایر
 آقایان مسبق هستند که آن عده که سابق در روی
 کاغذ بود خیلی بیشتر از هفتاد و پنجاه نفر بود
 ولی در خارج اینقدر نبود پس خوب است در اینجا
 یک اختیاراتی در تعمدیل بنیچه ما بوزارت جنگ داده
 شود والا اگر بخواند همان بنیچه سابق را همانطوریکه
 بوده تعقیب کند در بعضی موارد بخیلی از اشکالات
 بر میخورد .
مخبر - در شور اول در اینباب کاملاً مذاکره
 بعمل آمد و عقیده وزارت جنگ هم این بود که تا یک
 اندازه باید اختیار داشته باشد که بعضی محلها را که
 بکلی بیبا میداند تعمدیلی بعمل بیآورد یعنی از عهده
 سرباز آنجا بتواند کم بکند و بیک نقطه دیگر
 (که استطاعت دارد و آبادیش بیشتر است و بهتر
 میتواند سرباز بدهد) بفرزاید که هم از عهده قشون
 کاسته نشده باشد و هم بر رعیت فشار زیادی وارد
 نیامده باشد در این خصوص مذاکرات زیادی در
 مجلس شد و بعضی پیشنهادها شد و بکمیسیون رفت

(مخالفی نشد)
رأی میگیریم بماده اول آقایانیکه ماده اول را
 تصویب میکنند قیام نمایند
 (اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد ماده دوم قرائت میشود
 (بقرار ذیل خوانده شد)
 ماده دوم - افواج پیاده و دستجات سوار و توپ -
 خانه تا تعمدیل ثانوی از طرف وزارت جنگ بموجب
 قانون مصوبه مجلس بعمل نیامده کمافی السابق از
 محلها و ایلاتی که تا کنون مطابق بنیچه قشون می -
 داده اند گرفته میشود

رئیس - در این ماده مخالفی هست ؟
آقای شیخ ابراهیم زنجانی - تعمدیل
 از طرف وزارت جنگ صحیح نیست بجهت اینکه این
 سرباز گیری تابع مالیات است و تا مالیات تعمدیل
 نشود تعمدیل سرباز ممکن نیست باید نوشت این تعمدیل
 بانظر وزارت جنگ و وزارت مالیه خواهد شد

مخبر - همانطوری که در شور اول بنده مفصلاً
 توضیح دادم البته باید تعمدیل مالیات بانظر وزارت مالیه
 باشد ولی اینجا ما صحبت از سرباز گیری میکنیم
 و مالیات ظاهراً کاری نداریم اگر چه باطناً باهمدیگر
 مربوطند اما چون این قانون نظام است راجع بوزارت
 جنگ خواهد بود و ما اسم شر تعمدیل وزارت جنگ
 میگذاریم منتها بعد از پیشنهادها بیکه در شور اول
 شد این ماده تغییر کرد و اینطور نوشته شد که تعمدیل
 بموجب قانون مصوبه مجلس بعمل خواهد آمد و
 گمان میکنم وقتی اینطور شد یعنی موقعیکه میخواهند
 تعمدیل بکنند لایحه آن بمجلس بیاید و مجلس رأی
 بدهد که عده سرباز هر محلی چقدر باشد دیگر جای
 گفتگو باقی نیماند .

حاج امام جمعه - اسامی سرباز گیری سابق
 خیلی مختلف بوده است و هر جا یک ترتیب علیحده
 داشته است و در بعضی جاها خیلی بترتیب بوده حالا
 هم اگر بخوایم بدون تعیبه همان اسامی را تعقیب کنیم
 باز مثل سابق اسباب زحمت خواهد شد مثلاً بعضی
 جاها کمتر میداده اند اگر وزارت جنگ بخواند همان
 ترتیب را بدون تصحیف تعقیب کند اسباب زحمت بزرگی
 خواهد شد چون در این قانون هیچ اختیاری در تعمدیل
 بنیچه بوزارت جنگ داده نشده آقای مخبر و سایر
 آقایان مسبق هستند که آن عده که سابق در روی
 کاغذ بود خیلی بیشتر از هفتاد و پنجاه نفر بود
 ولی در خارج اینقدر نبود پس خوب است در اینجا
 یک اختیاراتی در تعمدیل بنیچه ما بوزارت جنگ داده
 شود والا اگر بخواند همان بنیچه سابق را همانطوریکه
 بوده تعقیب کند در بعضی موارد بخیلی از اشکالات
 بر میخورد .

مخبر - در شور اول در اینباب کاملاً مذاکره
 بعمل آمد و عقیده وزارت جنگ هم این بود که تا یک
 اندازه باید اختیار داشته باشد که بعضی محلها را که
 بکلی بیبا میداند تعمدیلی بعمل بیآورد یعنی از عهده
 سرباز آنجا بتواند کم بکند و بیک نقطه دیگر
 (که استطاعت دارد و آبادیش بیشتر است و بهتر
 میتواند سرباز بدهد) بفرزاید که هم از عهده قشون
 کاسته نشده باشد و هم بر رعیت فشار زیادی وارد
 نیامده باشد در این خصوص مذاکرات زیادی در
 مجلس شد و بعضی پیشنهادها شد و بکمیسیون رفت

بعد اینصورت را پیدا کرد نظر آقا باذربایجان است
 بنده خودم هم تصدیق دارم که در آذربایجان در
 بعض محلها سرباز زیاد و بعضی محلها خیلی کسر و
 نقیصه دارد و باین ترتیب گمان میکنم وزارت جنگ
 مجبور خواهد بود که بعد از گذشتن این قانون فوری
 بتعمدیل قشون آذربایجان شروع کند و یک صورت
 تعمدیلی مرتب نماید و بمجلس بفرستد و وقتی از مجلس
 گذشت البته بموقع عمل خواهد شد .
رئیس - آقای مؤید الاسلام مخالفید ؟
مؤید الاسلام - توضیح میخواهم در سابق
 که قشون را بطرز بنیچه میگریفتند در کرمان که
 بنده اطلاع دارم خیلی املاک از دادن سرباز معاف
 شده بودند در صورتیکه عذتی هم نداشت فقط فرمان
 صادر کرده بودند که از فلان ملک سرباز گرفته نشود
 آیا آن املاک باز بعد از گذشتن این قانون معافند
 یا خیر و از هفت هزار و دهشاهی که بنیچه معمول بوده
 است از تمام املاک سرباز خواهند گرفت خوب است
 آقای مخبر اینمطلب را توضیح بفرمایند .

مخبر - آن ولایاتی که فرمان داشته اند (یعنی
 فرمانهای زمان ناصرالدین شاه که قبلاً از مشروطه
 بوده است البته آن فرمانها مناط اعتبار است) حالا
 هم معاف خواهند بود تا موقعیکه تعمدیل ثانوی بعمل
 میآید آنوقت اگر دولت دیدد آن محلها میتوانند
 سرباز بدهند البته سرباز از آن جا ها مطالبه خواهد
 نمود و الا همانطوریکه معاف بوده اند معاف خواهند
 بود ولی از اول مشروطه تا بحال باید بمجلس
 مجلس باشد

سردار معظم - بنده تصور میکنم این ماده
 همانطوریکه در شور اول نوشته شده بود خیلی بهتر
 بود چون اگر این ماده راجع باساس قشون گیری
 بود بنده هم موافق بودم که البته اساس قشون گیری
 باید بر حسب یک لایحه ثانوی بمجلس پیشنهاد شود
 و از مجلس بگذرد ولی ماده دوم راجع باساس قشون
 گیری نیست بلکه راجع بمحللهائی است که باید
 قشون بدهند و راجع بخرج و تعمدیلهاست است حکم
 ممکن است در آن محلها واقع شود بنابراین بنده
 صحیح نمیدانم وزارت جنگ را مقید کنیم که بعد از یک
 قانونی که از مجلس میگذرد این خرج و تعمدیلها را
 بکنند فرض کنید یک محللهائی هست که وزارت جنگ
 ما یک ملاحظاتی و دقتها می بیند استطاعت دادن
 سرباز را ندارد (حالا بنده حرقی ندارم که آن ملاحظاتی
 دقتها را زیاد کنیم یا شرایطش را سخت تر کنیم یا
 نظر وزرات مالیه را شرط کنیم) اما اگر این قبیل
 محلها بود وزارت جنگ چه کند ؟ آیا باید از آن
 محل صرف نظر کند و از محل دیگر عوض بگیرد
 یا اینکه از برای معافیت آن محل و عوض گرفتن باید
 یک لایحه قانونی بمجلس بیآورد مخصوصاً صورتیکه
 ضمیمه این قانون است فقط صورتی است که روی
 کاغذ ثبت شده است و بیک قسمت آن ابدأ وجود
 خارجی ندارد و اگر دقت شود فقط یک دل خوشی
 خواهد بود که فلانجا راجعاً صد نفر سوار و فلانجا را
 یا صد نفر سرباز تصویب کرده ایم خیر مقصود مجلس این
 نیست بلکه مقصود مجلس این هست که وقتی این قانون
 از مجلس میگذرد واقماً و فعلاً دولت ایران دارای